

הגדול⁽¹⁴⁾ כי מפני גודלו וחשיבותו תקנו לו ברכה נפרדת.

וחיוב הברכות על ראיית מעשה בראשית, אינו אלא בזמן שרואהו לפרקים, דהיינו כשבין ראייה לראיה עברו לפחות שלושים יום.⁽¹⁵⁾

על הגשמים ועל בשורות טובות, אומר "ברוך הטוב והמטיב".⁽¹⁶⁾

על בשורות⁽¹⁷⁾ רעות, אומר "ברוך דיון האמת".

15. הגרא"מ הורביץ דן אם דין זה נסוב רק על הים, והחידוש בו כי אף אם ראה ים אחר בתוך ל' יום, יכול לברך אחר ל' על הים הגדול. או שבאמת נסוב על כל הברכות, ומה שנקטוהו בלשון יחיד, הוא ללמד כי אף אם ראה כיוצא בו בתוך ל' יום, כיון שבתוך ל' אינו מברך, אחר ל' חוזר ומברך, אך בדברי חמודות [ח] נקט שאינו מברך אלא בהפסק ל' יום בין ראייה לראיה, וביאר באגרות משה [או"ח ח"ג פה] שרק אחר הפסק כזה שב להתפעל מראייתו. וראה מג"א [ריח ד] שדן אם שלושים יום כוללים את ימי הראיה הראשונה והאחרונה, ואף הרואה ביום שלושים עצמו יברך, או מאידך, שצריך הפסק שלושים יום בין ראייה לראיה, ואפילו ביום ל"א לא יברך.

16. בשו"ע [רכא א] כתב שברכת הגשמים היא רק כשהיו בצער מחמת עצירת גשמים, וביאר בבה"ל שמברך עליהם כמו על בשורה טובה, ואינה נחשבת בשורה אלא אם היו קודם לכן בצער. וצייד שם דהיינו רק במדינות שהגשם מצוי שם תדיר, אך בארץ ישראל מברך תמיד, כי שם המטר בא רק לפרקים, וצריך רחמים שיבא.

17. בשנות אליהו גרס "שמועות רעות", כי רק על טובה שייך לשון "בשורה", כי מצוה לבשרה, אך על הרעה נאמר "מוציא דבה הוא כסיל", ולפיכך היא נשמעת לו מאליה, ונקראת "שמועה" [וראה לעיל יד א ורש"י לעיל ט ב

עלה האוקיינוס והציף שליש העולם, וא"כ אין לומר עליו "עושה מעשה בראשית", וראה שו"ת בצל החכמה ח"ב יב].

אבל המג"א הביא שהרא"ש והרמב"ם וספר התרומה נקטו כי רק על ים אוקיינוס שהוא הים הגדול שבכל הימים, שמקיף את כל העולם, עליו קבעו ברכה בפני עצמו מפני גדלו, אבל על ים התיכון לא נקרא לענין זה ים הגדול, ומברכין עליו כמו על שאר ימים [ובשו"ת מנחת יצחק ח"א קי נקט שאחר סיום הברכה נכון להוסיף תוך כדי דיבור גם "שעשה את הים הגדול"].

14. בשו"ע הברכה בלשון הווה "עושה הים הגדול", אבל ברי"ף והרמב"ם הלשון עבר "שעשה את הים הגדול".

והרמב"ם [ברכות י טו] פסק כרבי יהודה, ותמה הטור שהרי תנא קמא חולק, כי כלל כל ה"ימים" ב"מעשה בראשית", ולמה פסק כיחיד. והב"י הביא משו"ת הרא"ש [ד ד] שרבי יהודה אינו חלוק אלא בא לפרש את דברי ת"ק, וכן משמע מדברי רש"י [ד"ה ברוך] שקבע לו ברכה לעצמו רק מפני שהוא חשוב וגדול מכלן, ומשמע שהוא מין אחד עם שאר הימים, אכן בביאור הגר"א [רכא א] נקט שת"ק ורבי יהודה נחלקו לשיטתם לעיל [במשנה לה א — ובגמ' מ א] אם נקבעה ברכה נפרדת לכל מין ומין, ונקט שהים הגדול נחשב כים ממין אחר, ואכן במקוואות [ה ד] אמרו חכמים שכל הימים כמקוה, ורבי יהודה סבר כן רק בים הגדול. [ובמשכנות יעקב קא כתב שזו סברת הטור].